

Pregled predloženih 10 amandmana

na Predlog zakona o zaštitniku ljudskih prava i sloboda

AMANDMAN 1 – čl. 6, ”Upotreba rodno osjetljivog jezika”: *brisati ovaj član u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti, a po uzoru na Zakon o zabrani diskriminacije;*

AMANDMAN 2 - čl. 8, “Zamjenik Zaštitnika/ce”: *stručno usavršavanje zamjenika, učešće Zaštitnika/ce/ce u formulisanju obrazovnih programa o ljudskim pravima;*

AMANDMAN 3 – čl. 11, “Uslovi za imenovanje”: *snižavanje uslova radnog iskustva na 10 godina iskustva za Zaštitnika/ce/ce i najmanje 5 godina za zamjenika/cu;*

AMANDMAN 4 – čl. 12, “Imunitet”: *poslanički imunitet, umjesto funkcionalnog imuniteta;*

AMANDMAN 5 – čl. 21, “Ispitivanje povreda ljudskih prava i sloboda”: *dodatak ovlašćenja za posredovanje u postupku mirnog rešavanja sporova;*

AMANDMAN 6 – čl. 22, “Posebna ovlašćenja za sudski postupak” i čl. 26 ”Nenadležnost Zaštitnika”: *proširenje ovlašćenja u odnosu na sudski i upravni postupak i moguće zastupanje stranke u postupku;*

AMANDMAN 7 – čl. 27, “Prijem Zaštitnika/ce”: *prijem kod visokih državnih funkcionera/ki u roku od 48 sati, umjesto 5 dana;*

AMANDMAN 8 – čl. 49, “Utvrđivanje odgovornosti“: *obaveza podnošenja krivične prijave u slučaju saznanja o kršenju ljudskih prava i sloboda koje ukazuje na izvršenje krivičnog djela;*

AMANDMAN 9 – čl. 50 “Godišnji izvještaj o radu”: *konsultovanje organizacija civilnog društva koje se bave zaštitom i unaprjeđenjem ljudskih prava prilikom izrade izvještaja;*

AMANDMAN 10 – čl. 57, st. 2, “Ostala prava i obaveze”: *zarade generalnog sekretara/ke Zaštitnika/ce/ce i savjetnika/ca Zaštitnika/ce/ce izjednačiti s visinom zarada generalnog sekretara/ke Ustavnog suda, odnosno ustavno-sudskih savjetnika/ca.*

PREDLOG AMANDMANA

NA PREDLOG ZAKONA O ZAŠTITNIKU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

AMANDMAN 1

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 6 Predloga zakona

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Predlog amandmana

Brisati član 6.

Cjelokupni tekst zakona urediti po uzoru na tekst Zakona o zabrani diskriminacije (*Sl. list CG*, br. 46/2010 od 6. 8. 2010.)

Obrazloženje

Zakon o rodnoj ravnopravnosti¹ u stavu 2 člana 4, kao diskriminaciju definiše i "korišćenje riječi u muškom rodu kao generički neutralne forme za muški i ženski rod". Zakon o zabrani diskriminacije dosljedno upotrebljava i muški i ženski rod, u glavi III govori o Zaštitniku/ci, pa nema opravdanja da istu praksu ne slijedi i Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda.

Načelo vladavine prava zahtijeva primjenu svih odredbi svakog zakona, pa formulaciju člana 6, koja isključuje primjenu citirane odredbe Zakona o rodnoj ravnopravnosti smatramo negacijom tog osnovnog načela na kome bi trebalo da počiva pravni poredak Crne Gore. Član 6 samo povlađuje pogrešnoj navici, koja je 2007. godine proglašena i nezakonitom.

---

¹ *Sl. list Crne Gore*, br. 46/2007, od 31.07.2007.

AMANDMAN 2

Zamjenik Zaštitnika

Član 8 Predloga zakona

Zaštitnik ima najmanje četiri zamjenika Zaštitnika (u daljem tekstu: zamjenik).

Odluku o broju zamjenika donosi Skupština Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština), na predlog Zaštitnika.

Zamjenik obavlja poslove iz nadležnosti Zaštitnika u skladu sa unutrašnjim rasporedom poslova kojim se obezbjeđuje specijalizovanost, a naročito za zaštitu prava lica lišenih slobode, zaštitu prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, zaštitu prava djeteta, zaštitu prava lica sa invaliditetom, ravnopravnost muškaraca i žena i zaštitu od diskriminacije.

Predlog amandmana

Dodaje se stav 4, koji glasi:

”Zaštitnik/ca se stara da za svoje zamjenike/ce obezbijedi stručno usavršavanje za obavljanje poslova na koje su raspoređeni na osnovu stava 3 ovog člana”.

Dodaje se stav 5, koji glasi:

“Zaštitnik/ca učestvuje u formulisanju obrazovnih programa o ljudskim pravima u školama i na univerzitetima.”

Obrazloženje

Stav 4

”Specijalizovanost” zamjenika/ca o kojoj se govori u stavu 3 ovog člana, koja se obezbjeđuje ”u skladu sa unutrašnjim rasporedom poslova”, očigledno nije isto što i ”specijalizacija” u smislu stručnog usavršavanja o međunarodnim standardima i praksi međunarodnih tijela nadležnih za njihovo tumačenje u oblasti ljudskih prava za koju je zamjenik/ca određen/a. Imajući u vidu da ni Zaštitnik/ca, ni zamjenici/ce, ne moraju biti pravници/ce specijalizovani/e za oblast međunarodnog prava ljudskih prava, smatramo neophodnim propisivanje obaveze Zaštitnika/ce/ce da obezbijedi odgovarajuće usavršavanje zamjenika/ca u oblastima za koje su ”specijalizovani/e” po unutrašnjem rasporedu poslova (aktom o sistematizaciji). *Zakon o zaštitniku građana* Republike Srbije u članu 6, st. 2, predviđa da će: ”prilikom prenošenja ovlašćenja zamjenicima, Zaštitnik

građana posebno vodi računa o tome da se obezbedi određena specijalizacija za obavljanje poslova iz nadležnosti Zaštitnika građana...”.²

Stav 5

Učešće Zaštitnika/ce u formulisanju obrazovnih programa je važno i skreće pažnju na potrebu da se učenje o ljudskim pravima uvede u sve nivoe obrazovanja, u skladu sa ciljevima obrazovanja predviđenim u čl. 2, tač. 4 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju.³ Ova oblast angažmana Zaštitnika/ce/ce izričito je predviđena i *Pariskim principima u vezi statusa državnih ustanova za unaprjeđenje i zaštitu ljudskih prava Ujedinjenih nacija* (u daljem tekstu ”Pariski principi”).⁴

AMANDMAN 3

Uslovi za imenovanje

Član 11 Predloga zakona

Za Zaštitnika može biti imenovano lice koje je crnogorski državljanin, sa visokom školskom spremom iz oblasti društvenih nauka i najmanje 15 godina radnog iskustva, sa visokim moralnim i profesionalnim autoritetom i zapaženim iskustvom u oblasti ljudskih prava i sloboda.

Za zamjenika može biti imenovano lice koje je crnogorski državljanin, sa visokom školskom spremom iz oblasti društvenih nauka i najmanje 10 godina radnog iskustva, sa visokim moralnim i profesionalnim autoritetom i zapaženim iskustvom u oblasti ljudskih prava i sloboda.

Predlog amandmana

Riječi iz stava 1 “najmanje 15 godina” zamjenjuju se riječima “najmanje 10 godina.”

Riječi iz stava 2 “najmanje 10 godina” zamjenjuju se riječima “najmanje 5 godina.”

² Zakon o zaštitniku građana, *Službeni glasnik RS*, br. 79/2005 i 54/2007.

³ “Obrazovanje ima za cilj da:

...

4) razvija svijest, potrebu i sposobnost za očuvanje i unaprjeđenje ljudskih prava, pravne države, prirodne i društvene sredine, multietičnosti i različitosti;”

Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju, “Sl. list RCG”, br. 64/02 od 28.11.2002, 31/05 od 18.05.2005, 49/07 od 10.08.2007.

⁴ *Paris Principles relating to the Status of National Institutions for promotion and Protection of Human Rights*, A/RES/48/134, 85th plenary meeting, 20 December 1993.

Obrazloženje

Uslov od 15 godina radnog iskustva za Zaštitnika/cu i 10 godina za zamjenika/cu Zaštitnika/ce trebalo bi sniziti po ugledu na *Zakon o zaštitniku građana* Srbije (čl. 5, tač. 2) i *Zakon o Ombudsmenu za ljudska prava* Bosne i Hercegovine⁵ (čl. 11) gdje je taj uslov za zaštitnika/cu 10 godina, a za zamjenika/cu 5 godina. *Zakon o pučkom pravobranitelju* Republike Hrvatske⁶ kao ni *Zakon o varuhu človekovih pravic* Republike Slovenije⁷ ne predviđaju ovaj uslov što podržava zaključak da je granica koja je predviđena u Predlogu zakona previsoka i može dovesti do kontraproduktivnog eliminisanja kvalitetnih kandidata/kandidatkinja za tu funkciju, pogotovo imajući u vidu da je Crna Gora zemlja s malim brojem stanovnika/ca, pa prema tome i stručnih kandidata/kinja za sve neophodne funkcije u državnim organima.

AMANDMAN 4

Imunitet

Član 12 Predloga zakona

Zaštitnik i zamjenik ne mogu biti pozvani na odgovornost za mišljenje ili preporuku koju su dali u vršenju svoje funkcije.

Predlog amandmana

Dodaje se stav 2, koji glasi:

“Zaštitnik/ca neće biti krivično gonjen/a, neće biti podvrgnut/a istrazi, neće biti uhapšen/a ili pritvoren/a osim u slučaju da je zatečen/a u vršenju krivičnog djela za koje se može izreći kazna zatvora preko 5 godina. ”

Dodaje se stav 3, koji glasi:

“Odluka o krivičnom gonjenju, pritvaranju ili izvođenju pred sud Zaštitnika/ce optuženog/e zbog krivičnog djela, biće donijeta samo za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina. ”

⁵ Službeni glasnik BiH, br. 19/02, 24/06.

⁶ Narodne novine RH, br. 60/92.

⁷ Uradni list RS, št. 71/93 i 15/94.

Obrazloženje

Ustav Crne Gore načelno garantuje samostalnost i nezavisnost Zaštitnika/ce (čl. 81, st. 1). U cilju konkretizovanja ove načelne garancije, smatramo neophodnim da Zaštitnik/ca uživa imunitet istog obima kao i narodni/a poslanik/ca, predsjednik/ca Vrhovnog suda, predsjednik/ca i sudije Ustavnog suda i Vrhovni državni tužilac/teljka, imajući u vidu da je to dodatna garancija njihove nezavisnosti. Zbog toga smo predložili dopunu funkcionalnog imuniteta i imunitetom od krivičnog gonjenja, u skladu sa članom 86 Ustava Crne Gore, kojim je propisan poslanički imunitet. Takođe, *Zakon o varuhu človekovih pravic* Republike Slovenije (čl. 20) navodi da zaštitnik/ca ne smije biti pritvoren/a tj. ne može biti protiv njega/nje vođen krivični postupak bez odobrenja nadležnog tijela, dok *Zakon o ombudsmenu za ljudska prava* BiH (čl. 16) predviđa da zaštitnik/ca neće biti podložan/na krivičnom gonjenju, pritvoru, istraga, a da može biti uhapšen/a ili pritvoren/a u slučaju *flagrante delicto* za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko 5 godina. Logično je da Zakon predvidi i kada Zaštitnik/ca može biti krivično gonjen/a, po uzoru na čl. 86 Ustava Crne Gore, koji uređuje poslanički imunitet.

AMANDMAN 5

Ispitivanje povreda ljudskih prava i sloboda

Član 21 Predloga zakona

Zaštitnik ispituje povrede ljudskih prava i sloboda kad su učinjene aktom, radnjom ili nepostupanjem organa i preduzima aktivnosti za njihovo otklanjanje, u skladu sa ovim zakonom.

Postupak ispitivanja povreda ljudskih prava i sloboda Zaštitnik pokreće povodom pritužbi građana ili po sopstvenoj inicijativi.

Zaštitnik ispituje povrede ljudskih prava i sloboda po sopstvenoj inicijativi kad na osnovu pouzdanih informacija sazna da su aktom, radnjom ili nepostupanjem organa povrijeđena ljudska prava i slobode.

Za postupanje po sopstvenoj inicijativi neophodna je saglasnost oštećenog, a ako je oštećeni maloljetno lice ili lice kome je oduzeta poslovna sposobnost, saglasnost se pribavlja od njegovog zakonskog zastupnika.

Predlog amandmana

Dodaje se stav 5, koji glasi:

“Zaštitnik/ca može da posreduje u postupku mirnog rešenja sporova.”

Obrazloženje

*ECRI preporuka broj 7*⁸, na koju je između ostalog ukazala i Venecijanska komisija prilikom komentara Nacrta zakona o zabrani diskriminacije⁹, predviđa brojna ovlašćenja zaštitnika/ca, uključujući i njihovo učešće u postupcima mirnog rešavanja sporova.

Prema stavu 2 člana 20 Zakona o zabrani diskriminacije (Nadležnost Zaštitnika/ce) koji je Skupština Crne Gore usvojila 27. jula 2010, Zaštitnik/ca je nadležan/na da sprovodi postupak mirenja, uz pristanak lica koje smatra da je diskriminisano i organa, drugog pravnog i fizičkog lica za koje ono smatra da je izvršilo diskriminaciju, uz mogućnost zaključivanja vanskudskog poravnjanja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje postupak posredovanja.¹⁰ Međutim, kako postoje i drugi slučajevi kršenja ljudskih prava iz nadležnosti Zaštitnika/ce koji nisu isključivo slučajevi zabranjene diskriminacije, potrebno je predvideti opšte ovlašćenje Zaštitnika/ce da posreduje u mirnom rešavanju sporova, naravno u onim slučajevima u kojima ocijeni da je to svrsishodno, pa se zbog toga predlaže formulacija "može da posreduje".

Zakon o zaštitniku građana Republike Srbije u čl. 24, st. 2 izričito predviđa predloženo ovlašćenje Zaštitnika/ce: "Pored prava na pokretanje i vođenje postupka, Zaštitnik ima pravo da pružanjem dobrih usluga, posredovanjem i davanjem saveta i mišljenja o pitanjima iz svoje nadležnosti deluje preventivno, u cilju unapređenja rada organa uprave i unapređenja zaštite ljudskih sloboda i prava."

---

⁸ *European Commission against Racism and Intolerance; ECRI General Policy recommendation No. 7;* (http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/gpr/en/recommendation_n9/Rec.09%20en.pdf)

⁹ [http://www.venice.coe.int/docs/2009/CDL-AD\(2009\)045-e.pdf](http://www.venice.coe.int/docs/2009/CDL-AD(2009)045-e.pdf).

¹⁰ Treba uzeti u obzir da Zakon o posredovanju, *Sl. list RCG*, br. 30/2005, ne predviđa mogućnost da Zaštitnik ljudskih prava i sloboda bude posrednik.

AMANDMAN 6
(odnosi se na čl. 22 i 26 Predloga zakona)

Posebna ovlašćenja za sudski postupak

Član 22

Zaštitnik je ovlašćen da postupa po pritužbama koje se odnose na sudski postupak koji je u toku samo u slučaju odugovlačenja postupka, zloupotrebe procesnih ovlašćenja ili neizvršavanja sudskih odluka.

Predlog izmjene i dopune čl. 22

U članu 22 poslije riječi "sudski" dodati "i upravni"; brisati riječ "samo"; poslije riječi "neizvršavanja sudskih" dodati riječi "i upravnih", i

dodati stav 2, koji glasi:

"Zaštitnik/ca može pokrenuti sudske postupke ili intervenisati u toku postupka koji se vodi, ako ustanovi da je takva aktivnost neophodna",

tako da član 22 glasi:

"Zaštitnik/ca je ovlašćen da postupa po pritužbama koje se odnose na sudski i upravni postupak koji je u toku u slučaju odugovlačenja postupka, zloupotrebe procesnih ovlašćenja ili neizvršavanja sudskih i upravnih odluka.

Zaštitnik/ca može pokrenuti sudske postupke ili intervenisati u toku postupka koji se vodi, ako ustanovi da je takva aktivnost neophodna."

Obrazloženje

Predlažemo proširivanje ovlašćenja Zaštitnika/ce u odnosu na sudski i upravni postupak smatrajući ih neophodnim u cilju sprječavanja kršenja ljudskih prava, odnosno nastupanja teških i nenadoknadivih posljedica. Slovenski *Zakon o varuhu človekovih pravic*, u čl. 24,¹¹ kao i *Zakon o Ombudsmenu za ljudska prava* BiH (u čl. 4)¹² navode ovlašćenja zaštitnika/ce na predloženi način.

¹¹ *Zakon o varuhu človekovih pravic*, čl. 24: "Varuh lahko vsakemu organu posreduje svoje mnenje z vidika varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin v zadevi, ki jo obravnava, ne glede na vrsto ali stopnjo postopka, ki je v teku pred temi organi."

¹² *Zakon o ombudsmenu za ljudska prava*, čl. 4:

*Pariski principi*¹³ kao i *ECRI preporuka broj 7*¹⁴, među brojnim ovlaštenjima koja bi zaštitnik/ca ljudskih prava trebalo da ima navode i pokretanje sudskih postupaka. Institucija Ombudsmana BiH je takođe izričito ovlašćena da "proslijedi predmete o navodnim povredama ljudskih prava najvišim sudskim organima Bosne i Hercegovine koji su nadležni za pitanja ljudskih prava, u skladu s pravilima koji reguliraju ulaganje žalbe tim organima, kad god ustanovi da je to neophodno za efikasno provođenje svojih dužnosti."¹⁵

Smatramo da je opravdano obezbijediti i ovakvo ovlaštenje u onim slučajevima u kojima Zaštitnik/ca ocijeni da je takva aktivnost neophodna, posebno imajući u vidu i da su najčešće ugrožena prava onih koji nemaju dovoljno sredstava za finansiranje postupka pravne zaštite, odnosno za stručnog zastupnika/cu.

Nenadležnost Zaštitnika

Član 26 Predloga zakona

Zaštitnik nema ovlaštenja u odnosu na rad Skupštine Crne Gore i Predsjednika Crne Gore.

Zaštitnik nije ovlašćen da mijenja, ukida ili poništava akte organa, da zastupa stranke u sporu, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva.

Predlog izmjene čl. 26

U članu 26, stav 2, poslije riječi „organa” staviti tačku i brisati riječi: „da zastupa stranke u sporu, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva“.

Obrazloženje

U skladu sa predloženim amandmanom u odnosu na čl. 22, prema kojem bi Zaštitnik/ca bio/la ovlašćen/a da pokrene sudski postupak ili interveniše u toku postupka koji se vodi ako ustanovi da je takva aktivnost neophodna, dakle, izuzetno, predloženo je brisanje izričite zabrane Zaštitniku da zastupa stranke u sporu ili da u njihovo ime ulaže pravna

---

1. Nadležnost Institucije sadržat će ovlaštenja da provodi istrage u svim žalbama u vezi sa slabim funkcioniranjem sudskog sistema ili nepravilnim procesuiranjem individualnih predmeta i da preporuči odgovarajuće pojedinačne ili opšte mjere.

2. Ombudsmen se neće miješati u proces odlučivanja sudova, ali može pokrenuti sudske postupke ili intervenirati u toku postupka koji se vodi, kad god ustanovi da je takva aktivnost neophodna pri obavljanju svojih dužnosti. Ombudsmen također može dati preporuke organu vlasti koji je strana u postupku ili biti konsultiran od strane u postupku.

¹³ *Paris Principles*, A/RES/48/134, 85th plenary meeting, 20 December 1993.

¹⁴ European Commission against Racism and Intolerance; ECRI General Policy recommendation No. 7; (http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/gpr/en/recommendation_n9/Rec.09%20en.pdf)

¹⁵ *Zakon o ombudsmenu za ljudska prava*, čl. 6.

sredstva. Obrazloženje u prilog proširenja ovlašćenja na ovaj način, u skladu sa Pariskim principima i ovlašćenjem ombudsmana BiH navedeno je gore, u okviru obrazloženja predloga dopune čl. 22 dodatkom stava 2.

AMANDMAN 7

Prijem Zaštitnika

Član 27 Predloga zakona

Predsjednik Crne Gore, predsjednik Skupštine, predsjednik i članovi Vlade Crne Gore, predsjednik opštine, Gradonačelnik Glavnog grada i Prijestonice, primiće Zaštitnika/ce na njegov zahtjev, bez odlaganja, a najkasnije u roku od pet dana.

Predlog amandmana

Riječi “u roku od pet dana” zamijeniti riječima “u roku od 48 sati”, tako da član 31 glasi:

“Predsjednik/ca Crne Gore, predsjednik/ca Skupštine, predsjednik/ca i članovi/ce Vlade Crne Gore, predsjednik/ca opštine, Gradonačelnik/ca Glavnog grada i Prijestonice, primiće Zaštitnika/cu na njegov/njen zahtjev, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 48 sati.”

Obrazloženje

Zakon o varuhu človekovih pravic Republike Slovenije čl. 46, predviđa rok od 48 sati koji se čini razumnim. Rok od 5 dana je dugačak i neprimjeren hitnim situacijama (kao što je na primjer, izvršenje odluke o ekstradiciji, o iseljavanju, situacije koje zahtijevaju hitno obezbjeđenje dokaza i sl.). *Pariski principi*¹⁶ takođe nalažu saradnju državnih institucija sa zaštitnikom/com, pa tako i predsjednika/ce, premijera/ke i članova/ca Vlade, predsjednika/ce Skupštine, Gradonačelnika/ce, a ta saradnja i ustavni položaj Zaštitnika/ce nalažu da mu/joj se obezbijedi prijem u najkraćem mogućem roku kada to situacija nalaže.

¹⁶ *Paris Principles, A/RES/48/134, 85th plenary meeting, 20 December 1993*

AMANDMAN 8

Utvrđivanje odgovornosti

Član 49 Predloga zakona

Zaštitnik može nadležnom organu da podnese inicijativu da se protiv lica, čijim radom je prouzrokovana povreda ljudskih prava i sloboda, pokrene disciplinski postupak, odnosno da se pokrene postupak za razrješenje.

Zaštitnik može podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom organu za vođenje prekršajnog postupka, za prekršaje propisane ovim zakonom i Zakonom o zabrani diskriminacije.

Predlog amandmana

Dodaje se stav 3, koji glasi:

“Zaštitnik/ca će podnijeti krivičnu prijavu nadležnom organu ako dođe do saznanja o kršenju ljudskih prava i sloboda koje ukazuje na izvršenje krivičnog djela.”

Obrazloženje

Zaštitnik/ca pored neposredne pomoći žrtvama kršenja ljudskih prava ima i opštedruštvenu ulogu u unaprjeđenju poštovanja vladavine prava i posebno ljudskih prava od strane državnih institucija. To podrazumijeva i obavezu Zaštitnika/ce da utiče na suzbijanje pojave nekažnjivosti za kršenje ljudskih prava koju Akcija za ljudska prava smatra zabrinjavajućom u Crnoj Gori. Slučajevi masovnih kršenja ljudskih prava kao što su progon Roma iz Danilovgrada 1995, mučenje pripadnika SDA i političko-sudski progon kome su bili izloženi 1994-1995, prebijanje 20 pritvorenika u ZIKS Spuž 2005, i drugi važni pojedinačni slučajevi na koje u kontinuitetu ukazuje Akcija za ljudska prava ostali su nekažnjeni, što po sebi predstavlja poseban vid kršenja ljudskih prava, pored toga što ne uliva povjerenje u institucije i postojanje vladavine prava u državi.

Obaveza Zaštitnika/ce da podnosi krivične prijave djelovala bi dodatno podsticajno za državne organe da takve prijave procesuiraju djelotvorno i u razumnom roku, dok bi takvo ovlašćenje, pored predviđenog ovlašćenja za podnošenje prekršajnih prijava, instituciji Zaštitnika/ce dodalo na značaju i ozbiljnosti. Postojeće odredbe Zakonika o

krivičnom postupku¹⁷ i Krivičnog zakonika¹⁸, kojima je propisana obaveza službenih i odgovornih lica u državnim organima da prijave krivična djela za koja saznaju u vršenju dužnosti ne obezbjeđuju ozbiljno primjenu obaveze prijavljivanja krivičnog djela, na kakvu bi u cilju suzbijanja nekažnjivosti za kršenje ljudskih prava trebalo obavezati Zaštitnika/cu ljudskih prava, iz dva razloga: 1) za obavezu prijavljivanja krivičnog djela iz čl. 254 ZKP CG nije propisana nikakva sankcija i ona u praksi po pravilu ostaje mrtvo slovo na papiru; 2) krivičnoj odgovornosti za neprijavlivanje krivičnog djela i učinioca potpada samo ono službeno ili odgovorno lice koje propusti da prijavi djelo za koje se po zakonu može izreći pet godina ili teža kazna, dok se kršenja ljudskih prava čine i krivičnim djelima za koja se ne mogu izreći tako visoke kazne (primjera radi, za k.d. Protivzakonito pretresanje, čl. 170 KZ i k.d. Neovlašćeno prisluškivanje i snimanje, čl. 173 KZ, može se izreći kazna do tri godine i to u slučaju da djelo izvrši službeno lice u vršenju službe; za k.d. Neizvršenje sudske odluke, čl. 395, službeno ili odgovorno lice može se kazniti zatvorom od najduže dvije godine, itd).

Takođe, posebno treba imati u vidu da Zakon o državnoj reviziji¹⁹ u članu 23 izričito propisuje obavezu institucije da bez odlaganja podnese krivičnu prijavu, ako u postupku revizije utvrdi da postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo. Pravna priroda Državne revizorske institucije kao Ustavom predviđenog, samostalnog i nezavisnog državnog organa, ista je kao i pravna priroda institucije Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda, i nema opravdanja za naglašavanje obaveze jedne institucije da pokreće krivični postupak u slučaju sumnje da je došlo do finansijskih malverzacija, a ne i druge, u slučaju kršenja Ustavom grantovanih ljudskih prava.

Takođe, zakoni u regionu izričito propisuju predloženu dopunu ovlašćenja Zaštitnika/ce: *Zakon o Ombudsmenu za ljudska prava* BiH u čl. 26 navodi ovlašćenje za podnošenje krivične prijave, a u čl. 30 navodi da je zaštitnik/ca ovlašćen/a da, ukoliko sazna za ponašanja ili radnju koja predstavlja krivično djelo, o tome obavijesti nadležne organe tužilaštva; u *Zakonu o zaštitniku građana* Srbije (čl. 20, st. 2) navodi se da je Zaštitnik, ukoliko sazna da u radnjama funkcionera/ki kao i zaposlenih lica u organima uprave postoje elementi krivičnog ili drugog kažnjivog djela, ovlašćen/a da nadležnom organu podnese prijavu za pokretanje krivičnog, prekršajnog ili drugog odgovarajućeg postupka; *Zakon o pučkom pravobranitelju* Republike Hrvatske (čl. 7) takođe daje ovlašćenje Pravobranitelju da podnese krivičnu prijavu.

---

¹⁷ **Obaveza prijavljivanja krivičnog djela (član 254, st. 1):** Službena i odgovorna lica u državnim organima, organima lokalne samouprave, javnim preduzećima i ustanovama dužni su da prijave krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti, o kojima su obaviještena ili za koja saznaju u vršenju svoje dužnosti.

¹⁸ **Neprijavlivanje krivičnog djela i učinioca (član 386):**

(1) Ko zna da je neko lice učinilo krivično djelo za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora od četrdeset godina ili zna samo da je takvo djelo učinjeno pa to ne prijavi prije nego što su djelo, odnosno učinilac otkriveni, kazniće se zatvorom do dvije godine.

(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana kazniće se i službeno ili odgovorno lice koje svjesno propusti da prijavi krivično djelo za koje je saznalo u vršenju svoje dužnosti, ako se za to djelo po zakonu može izreći pet godina zatvora ili teža kazna.

¹⁹ Zakon o državnoj revizorskoj instituciji, *Sl. list RCG*, br. 28/04 od 29.04.2004, 27/06 od 27.04.2006, 78/06 od 22.12.2006, *Sl. list Crne Gore*, br. 17/07 od 31.12.2007.

AMANDMAN 9

Godišnji izvještaj o radu

Član 50 Predloga zakona

Zaštitnik podnosi Skupštini godišnji izvještaj o radu.

Godišnji izvještaj o radu sadrži naročito: opšti statistički prikaz predmeta po kojima je postupao, statistički prikaz po oblastima rada, ocjenu o stanju ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori, preporuke i mjere koje Zaštitnik predlaže za unapređenje ljudskih prava i otklanjanje uočenih propusta.

Godišnji izvještaj o radu dostavlja se najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Na zahtjev Skupštine, Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) je dužna da se izjasni o godišnjem izvještaju o radu Zaštitnika/ce.

Godišnji izvještaj o radu mora se učiniti dostupnim javnosti.

Predlog amandmana

Dodaje se stav 6, koji glasi:

“Prilikom izrade izvještaja Zaštitnik/ca konsultuje organizacije civilnog društva koje se bave zaštitom i unaprijeđenjem ljudskih prava.”

Obrazloženje

Predlažemo dodavanje stava 6 kako bi se obezbijedilo da konsultovanjem iskustva nevladinih organizacija Godišnji izvještaj Zaštitnika/ce bude upotpunjen opštom slikom o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori, koja nedostaje u slučaju kada se Zaštitnik u izvještaju fokusira isključivo na postupanje po pritužbama koje su podnijete samo toj instituciji. Takođe, u komunikaciji sa NVO Zaštitnik/ca bi došao/la i do saznanja o korisnim inicijativama za unaprjeđenje zakonodavstva, što takođe spada u njegove/njene nadležnosti. Saradnju Zaštitnika/ce sa nevladinim organizacijama nalažu i *Pariski principi* Ujedinjenih nacija²⁰.

Smatramo da bi se dodatkom stava 6 pokazala dobra volja za uvođenjem dobre prakse saradnje sa nevladinim organizacijama u demokratskom društvu, dok se istovremeno ne

²⁰ *Paris Principles, A/RES/48/134, 85th plenary meeting, 20 December 1993*

bi ograničilo pravo Zaštitnika/ce da slobodno procjeni koje će informacije nevladinih organizacija uvažiti i podržati.

AMANDMAN 10

Ostala prava i obaveze

Član 57

Zaposleni su dužni da za vrijeme rada i po prestanku rada u instituciji čuvaju tajne i lične podatke koje su u vršenju svojih poslova saznali.

Na prava, obaveze i odgovornosti generalnog sekretara, savjetnika i drugih zaposlenih, koja nijesu uređena ovim zakonom, shodno se primjenjuju propisi o državnim službenicima i namještenicima.

Predlog amandmana

Posle člana 57, st. 1, dodaje se novi stav, koji glasi:

“Generalni/a sekretar/ka Zaštitnika/ce i savjetnici/e Zaštitnika/ce imaju pravo na zaradu i dodatke u visini koja je određena za generalnog sekretara/ku Ustavnog suda, odnosno ustavno-sudske savjetnike/ce.”

Obrazloženje

Generalni/a sekretar/ka Zaštitnika/ce i savjetnici/e Zaštitnika/ce trebalo bi da primaju zaradu u visini zarada generalnog/e sekretara/ke i savjetnika/ca Ustavnog suda, s obzirom na to da Zaštitnik/ca i zamjenici/e primaju zarade u visini zarada predsjednika/ce, odnosno sudija Ustavnog suda (na osnovu čl. 52 Predloga zakona). Trenutno savjetnici/e Zaštitnika primaju zaradu u visini zarade savjetnika/ca organa uprave, iako nadležnost Zaštitnika/ce podrazumijeva mehanizam kontrole rada organa državne uprave. Takođe, viša plata podrazumijeva i uslov da Zaštitnik/ca obezbijedi odgovarajuće stručno osoblje za sprovođenje odgovornih i brojnih nadležnosti.